

Redakcja: Agnieszka Zajdel (sekretarz redakcji), Szczepan Czarnecki,
Spasimir Domaradzki, Bartłomiej Krzysztan, Łukasz Krzyżanowski,
Sławomir Łukasiewicz, Damian Szacawa, Agata Tatarenko

Nr 1517 (22/2026) | 30.01.2026

ISSN 2657-6996

© IEŚ

Jędrzej Jander

Perspektywa tegorocznych wyborów do Dumy Państwowej w Rosji

We wrześniu 2026 r. w Federacji Rosyjskiej odbędą się wybory do Dumy Państwowej, czyli izby niższej Zgromadzenia Federalnego. Mimo że system władzy w Rosji oparty jest na prerogatywach i autorytecie prezydenta, Duma pozostaje jednym z najważniejszych organów formalnie demokratycznej federacji. Na przestrzeni dwóch i pół dekady rządów Władimira Putina wybory do Dumy były zarówno sprawdzianem popularności i budowania wizerunku dla partii władzy, czyli „Jednej Rosji”, jak i testem mobilizacji dla coraz bardziej marginalizowanej opozycji demokratycznej. W kontekście wyraźnego spowolnienia gospodarczego, w jakim odbędą się tegoroczne wybory, rządzący będą starali się zachować pełną kontrolę nad procesem wyborczym i ograniczyć do minimum widoczność swoich krytyków w przestrzeni publicznej. W przeciwnym razie kampania przedwyborcza może wykreować nowych liderów opozycji demokratycznej – pod warunkiem, że uda im się przyciągnąć i zaangażować w swoje działania znaczną liczbę niezadowolonych, ale dotąd biernych obywateli. Większość dotychczasowych przywódców opozycji przebywa za granicą, co tworzy przestrzeń do pojawienia się wewnątrz Rosji nowych ruchów oraz postaci krytycznych wobec rządów Władimira Putina.

Specyfika wyborów do rosyjskiego parlamentu. Wybory do Dumy Państwowej odbywają się drogą powszechnego i tajnego głosowania. Obowiązuje ordynacja mieszana: połowa deputowanych (225 osób) wybierana jest w jednomandatowych okręgach wyborczych. Do otrzymania mandatu wystarczy zwykła większość głosów w danym okręgu. Druga połowa 450-osobowej izby wybierana jest na poziomie federalnym z list partyjnych, a podział mandatów następuje proporcjonalnie do liczby głosów uzyskanych przez poszczególne listy. Obowiązuje 5-procentowy próg wyborczy, co oznacza, że lista, która uzyskała mniejszy odsetek głosów, nie bierze udziału w podziale mandatów. Taka ordynacja wyborcza, w połączeniu z zawłaszczaniem przez rządzących instytucji państwa odpowiedzialnych za przeprowadzanie wyborów, prowadzi do ogromnej przewagi „Jednej Rosji” nad pozostałymi ugrupowaniami. Ostatnie wybory do izby niższej rosyjskiego parlamentu miały miejsce w 2021 r. – jeszcze przed pełnoskalową agresją Federacji Rosyjskiej na Ukrainę. „Jedna Rosja” zdobyła w nich 324 mandaty, czyli 72% miejsc. Dla porównania, Komunistyczna Partia Federacji Rosyjskiej (KPRF), czyli druga siła w parlamencie, uzyskała 57 (12,67%) mandatów.

Pomysły na kampanię przedwyborczą. Tegoroczne głosowanie to pierwsze wybory na szczeblu federalnym w warunkach wyraźnego spowolnienia gospodarczego, obserwowanego od drugiej połowy 2024 r. (zob. [Komentarze IEŚ, nr 1396](#)). „Jedna Rosja” stara się mobilizować po swojej stronie weteranów wojny w Ukrainie – angażując ich w roli zarówno kandydatów na listach wyborczych, jak też aktywistów i obserwatorów w lokalach wyborczych. Przewodniczący Rady Generalnej „Jednej Rosji”, Władimir Jakuszew, poinformował Władimira Putina, że w 2025 r. weterani zdobyli w wyborach lokalnych w różnych miastach i regionach 890 mandatów – niemal trzy razy więcej niż w 2024 r.¹ Władimir Putin wielokrotnie podkreślał, że uczestnicy „specjalnej operacji wojskowej” powinni zajmować coraz liczniejsze i coraz bardziej znaczące stanowiska w strukturach władzy. Kierunek ten potwierdzają najnowsze doniesienia o wyznaczeniu kandydatów na pierwsze miejsca na federalnej liście „Jednej Rosji” w tegorocznych wyborach do Dumy. Obok znanych polityków z wieloletnim stażem na najwyższych stanowiskach państwowych – takich jak minister spraw zagranicznych Siergiej Ławrow czy były prezydent

¹ „Władimir Jakuszew dołożył Władimiru Putinu ob ispolnieniu jego poruczenij «Jedinoj Rossijej»”, Lenta.ru, 15.12.2025, <https://lenta.ru/news/2025/12/15/vladimir-yakushev-dolozhil-vladimiru-putinu-ob-ispolnenii-ego-poruchenii-edinoj-rossiej/> [26.01.2026].

i premier Dmitrij Miedwiediew – na czele listy znaleźli się również Jewgienij Poddubny, znany korespondent wojenny relacjonujący konflikt w Ukrainie, oraz Władisław Gołowin, szef sztabu „Junarmii”² i uczestnik m.in. oblężenia Mariupola w 2022 r.³ Działania te wpisują się w strategię obozu władzy, mającą na celu wykreowanie obrazu społeczeństwa zjednoczonego wokół wysiłku zbrojnego państwa oraz nieuznającego realnej alternatywy dla obecnego rządu.

Rola opozycji. Pomimo utrzymania dominującej pozycji w wyborach w 2021 r., „Jedna Rosja” uzyskała o 19 mandatów mniej niż w poprzedniej, VII kadencji Dumy Państwowej (2016-2021). Jednym z czynników wpływających na ten słabszy wynik była kampania prowadzona w latach 2018-2021 przez opozycjonistę Aleksieja Nawalnego i założoną przez niego Fundację Walki z Korupcją (ros. *Фонд борьбы с коррупцией*, FBK). Elementem tej kampanii była inicjatywa „Mądre Głosowanie”, której celem było maksymalne skoncentrowanie głosów wyborców antyrządowych na jednym, wybranym kandydacie opozycji (nawet tej tzw. „systemowej”⁴), aby zwiększyć jego szanse na pokonanie przedstawiciela „Jednej Rosji” w danym okręgu. Względna skuteczność tej strategii została potwierdzona m.in. w wyborach regionalnych w Moskwie w 2019 r. i w Tomsku w 2020 r.⁵ „Mądre Głosowanie” nie mogło zostać w pełni wykorzystane w wyborach do Dumy Państwowej w 2021 r. z powodu wcześniejszego zastosowania przez władze Federacji Rosyjskiej środków represyjnych wobec Aleksieja Nawalnego i organizacji z nim związanych. Nawalny został aresztowany w styczniu 2021 r., a w czerwcu tego samego roku FBK została uznana za organizację ekstremistyczną i zdelegalizowana. W tym samym czasie weszło w życie prawo pozbawiające biernego prawa wyborczego osoby powiązane z organizacjami uznanymi za ekstremistyczne⁶. Ostatecznie, na kilka dni przed wyborami, w Rosji zablokowano aplikację służącą do koordynacji „Mądrego Głosowania”, która – pod naciskiem władz Federacji Rosyjskiej – została usunięta z największych platform dystrybucyjnych, takich jak Apple i Google⁷.

Nowe strategie mobilizacji. Po 2022 r. – w warunkach wojny, represji, zaostrzonej cenzury oraz delegalizacji głównych organizacji – rosyjska opozycja demokratyczna zmuszona została do podejmowania skoordynowanych działań nie tyle w celu osiągnięcia bezpośredniego sukcesu wyborczego, ile dla zachowania widoczności w przestrzeni publicznej. Działania tego typu podejmowano m.in. podczas wyborów prezydenckich w maju 2024 r. Po zablokowaniu przez Centralną Komisję Wyborczą kandydatury Borysa Nadieżdina, którego poparła większość środowisk opozycyjnych, główną wspólną inicjatywą stała się akcja „Południe przeciwko Putinowi”. Polegała ona na przyjeździe do lokali wyborczych w określonym czasie – w południe, w ostatni dzień głosowania – wyborców wyrażających sprzeciw wobec władz. Przed wieloma lokalami wyborczymi pojawiły się wówczas długie kolejki, szczególnie w większych miastach⁸. FBK zaapelowała o głosowanie na dowolnych kandydatów – innych niż Władimir Putin, co w ograniczonym stopniu stanowiło kontynuację idei „Mądrego Głosowania”.

Obecnie głównymi koordynatorami działań opozycji pozostają organizacje działające na uchodźstwie. Należą do nich m.in. Antywojenny Komitet Rosji (skupiający takie postacie, jak Michaił Chodorkowski, Garri Kasparow,

² Paramilitarna organizacja młodzieżowa pod auspicjami Ministerstwa Obrony FR.

³ „Jedinaja Rossija» wybrała liderów spiska na wybory w Gosdumu”, rbc.ru, 19.01.2026, <https://www.rbc.ru/politics/19/01/2026/696cfaca9a7947d68ec3dacb> [26.01.2026].

⁴ Do tzw. „opozycji systemowej” w Rosji zalicza się partie polityczne, których formalna odrębność i obecność w parlamencie jest tolerowana przez reżim, w zamian za polityczną lojalność i poparcie najważniejszych kierunków polityki prezydenta. Do takich partii należą obecnie KPRF, LDPR, „Sprawiedliwa Rosja” oraz „Nowi Ludzie”.

⁵ Zob. „When it works in 2020, Tomsk was the only place in Russia where ‘Smart Vote’ propelled candidates to a city-council majority. Here’s what happened in the year that followed”, meduza.io, 21.09.2021, <https://meduza.io/en/feature/2021/09/21/when-it-works> [26.01.2026].

⁶ Prawo federalne (ros. *Федеральный закон*) № 157-F3 z dn. 04.06.2021.

⁷ Zob. „Poczemu Apple i Google udalili prilożenie «Nawalnyj»? Kto otwieczajet za sboj k dostupu w Google Docs? Budut li w Rossii zamiedlat’ internet? Otwieczajet adwokat «Roskomswobody» Sarkis Darbinian”, meduza.io, 17.09.2021, <https://meduza.io/feature/2021/09/17/pochemu-apple-i-google-udalili-prilozhenie-navalnyy-kto-otvechaet-za-sboj-k-dostupu-v-google-docs-budut-li-v-rossii-zamedlyat-internet> [26.01.2026].

⁸ Zob. „Poldien’ protiv Putina» Głównoje sobytije priezidentskich wyborow – massztabnaja akcyja opoziciji. Wot kak eto bylo”, meduza.io, 17.03.2024, <https://meduza.io/live/2024/03/17/poslednij-den-vyborov-v-rossii-polden-protiv-putina> [26.10.2026].

Siergiej Guriew, Borys Zimin i – do niedawna – Władimir Kara-Murza) oraz FBK (Julia Nawalna, Leonid Wołkow). Ważną rolę odgrywają także niezrzeszeni działacze opozycji (np. Ilja Jaszyn), aktywiści (np. Anastasia Burakowa) oraz dziennikarze (np. Maksym Kac). Wśród jawnie opozycyjnych polityków pozostających w granicach Federacji Rosyjskiej można wymienić choćby niedoszedł kandydata w ostatnich wyborach prezydenckich, Borysa Nadieżdina. Przed nadchodzącymi wyborami do Dumy hasłem jednoczącym opozycję stało się „Dość” (ros. *Хватит*), do którego – w zamierzeniu twórców – można dopisywać różne negatywne zjawiska kojarzone z rządami Władimira Putina, np. „dość korupcji”, „dość wojny” lub „dość represji”. Hasło „Dość” zostało zaadaptowane przez opozycję jako narzędzie mobilizacji symbolicznej, funkcjonujące zarówno w sferze offline, jak i online w postaci hashtagu. Równoprawnym symbolem tej inicjatywy stała się pierwsza litera tego słowa w pisowni rosyjskiej, czyli „X”, mająca stanowić symboliczną przeciwwagę dla używanej przez zwolenników reżimu i wojny po 2022 r. litery „Z”.

Podsumowanie. Zaplanowane na wrzesień 2026 r. wybory do Dumy Państwowej mają szczególne znaczenie, ponieważ po raz pierwszy od lat przeprowadzone zostaną w warunkach wyraźnego spowolnienia gospodarczego, co sprzyja narastaniu społecznego niezadowolenia oraz zwiększa podatność części elektoratu na przekaz opozycji. Jednocześnie specyfika rosyjskiego systemu politycznego oraz mieszana ordynacja wyborcza, w połączeniu z pełną kontrolą egzekutywy nad procesem głosowania, wyraźnie faworyzują „Jedną Rosję”. Doświadczenia z poprzednich lat pokazują jednak, że nawet w takich warunkach opozycja była w stanie punktowo przełamywać dominację partii władzy, wykorzystując takie strategie jak „Mądre Głosowanie” i zmuszając Kreml do kompromitujących przypadków fałszerstw wyborczych. Powtórzenie tego scenariusza przez opozycję w 2026 r. będzie jednak trudniejsze ze względu na zaostrzoną cenzurę Internetu oraz rozbicie struktur ruchów kontestujących władzę. Mimo to opozycja demokratyczna, choć dziś rozproszona geograficznie i organizacyjnie, pozostaje zdolna do czasowego przewyciężenia wewnętrznych podziałów w warunkach kampanii wyborczej toczonej przeciwko autorytarnej władzy Władimira Putina. Szczególne znaczenie może mieć pojawienie się nowego, wiarygodnego lidera, który mógłby sprzyjać konsolidacji poparcia oraz podtrzymaniu nadziei na polityczny sukces w średnim, kilkuletnim okresie – szczególnie w przypadku ewentualnego osłabienia lub załamania obecnego reżimu.